

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Факультет іноземної філології
Факультет історії і права

СХОДОЗНАВСТВО. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*Матеріали доповідей
IV Міжнародної науково-методичної конференції
24 березня 2023 р.
Частина II*

Харків – 2023

<i>Бузниченко Є.О.</i> ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА СХІДНОГО БЛОКУ НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ ТА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ У РОКИ «ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ».....	76
<i>Гупало О.В.</i> РЕФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ ТА ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ В'ЄТНАМУ В 1980-Х – 1990-Х РР.: ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ, ЗДОБУТКИ ТА ВИКЛИКИ.....	80
<i>Гусак О.В.</i> «АРАБСЬКА ВЕСНА» І СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ІСЛАМСЬКОЇ ДЕРЖАВИ (НА ПРИКЛАДІ ЙОРДАНІЇ).....	82
<i>Дерід І.О., Федотова Д.В.</i> СИСТЕМА ЯКОСТІ ВИРОБНИКІВ КОРЕЙСЬКОЇ КОСМЕТИКИ.....	84
<i>Кіндратішин К.І., Ямпольська Л.М.</i> ГРОМАДСЬКА ДУМКА ТА АНТИВОЄННІ РУХИ У США ПІД ВПЛИВОМ ВІЙНИ У В'ЄТНАМІ (1964–1975 РР.).....	86
<i>Кошовий С.А.</i> «МИРНИЙ ПЛАН», ЯКОГО НЕ БУЛО: КИТАЙ РОБИТЬ НЕВЕЛИКІ ЗМІНИ У СВОЇЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПОЛІТИЦІ.....	92
<i>Красновський М.С.</i> «НАФТОВЕ ПИТАННЯ» СРСР У КОНТЕКСТІ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ (НА ПРИКЛАДІ АФГАНСЬКОЇ ВІЙНИ 1979–1989 РР.).....	95
<i>Кушнір Т.М.</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЕТИКИ БІЗНЕСУ В КИТАЇ.....	98
<i>Матей Ю.Ф.</i> СТАТЕГІЯ США «СХІД – ЗАХІД»: ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ В КРАЇНАХ КАСПІЙСЬКОГО РЕГІОНУ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	100
<i>Мірошніченко С.В.</i> ФАРРОХРУ ПАРСА – ПЕРША ЖІНКА В УРЯДІ ІРАНУ.....	104
<i>Олійник О.М., Олійник Ю.О.</i> ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА КИТАЮ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗРОСТАННЯ ТЕМПІВ ЕКОНОМІЧНОГО РОСТУ.....	107
<i>Павленко С.С.</i> ГОТО ЯСУЦУГУ: ВІД КОНСУЛЬСТВА В ОДЕСІ ДО ВІЦЕКОНСУЛЬСТВА У ЛЬВОВІ.....	109

Carver Korea, компанію, що стоїть за брендом АНС, за 2,6 млрд доларів США (BeautyTech.jp, 2018). Таким чином, якість корейської косметики впливає на попит споживачів та інвесторів.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. У чому секрет популярності корейської косметики? (2022). *Газета Галичина*. Retrieved from <https://galychyna.if.ua/analytic/u-chomu-sekret-populyarnosti-koreyskoyi-kosmetiki/>
2. Le Guay, B., & Gallon, V. (2021). *K-Beauty: How did Korea Make its Mark in the World of Cosmetics?* Premium Beauty News. Retrieved from <https://www.premiumbeautynews.com/en/k-beauty-how-did-korea-make-its,19204>
3. Statista (2023). *Value of Cosmetics Exported from South Korea from 2014 to 2021*. Retrieved from <https://www.statista.com/statistics/781147/south-korea-cosmetics-export-value/>
4. Korean Standards Association (2022). *Quality*. Retrieved from https://eng.ksa.or.kr/ksa_english/5178/subview.do
5. BeautyTech.jp. (2018). *4 Reasons why Korean Cosmetics are Conquering the World*. Retrieved from <https://medium.com/beautytech-jp/4-reasons-why-korean-cosmetics-are-conquering-the-world-4ed1555c9e15>

ГРОМАДСЬКА ДУМКА ТА АНТИВОЄННІ РУХИ У США ПІД ВПЛИВОМ ВІЙНИ У В'ЄТНАМІ (1964 – 1975 РР.)

Кіндратішин Кирило Іванович, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

1 року навчання факультету історії і права

Ямпільська Лариса Миколаївна, кандидат історичних наук, доцент

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Війна у В'єтнамі (1964-1975 рр.) як основна складова Другої Індокитайської війни справила значний вплив на громадську думку і розвиток антивоєнних рухів у США, трансформувала погляди політичної та військової еліти, пересічних американців. Новий молодіжний рух – хіппі – сформувався з молоді, яка протестувала проти війни. За даними Інституту Дж. Геллапа, війна у В'єтнамі посідала ключове місце серед найбільш важливих проблем, що хвилювали громадськість у другій половині 60-х – першій половині 70-х рр. XX ст. (The Vietnam War: Opposing Viewpoints, 1998, p. 12). Вона сколихнула громадську думку і практично вперше привернула увагу громадян до питань міжнародних відносин. Підвищення громадського інтересу до зовнішньополітичних проблем позначилось на формуванні зовнішньополітичної доктрини США того періоду.

Завдання нашої доповіді – проаналізувати формування громадської думки і антивоєнних рухів у США під впливом війни у В'єтнамі (1964-1975 рр.).

Друга половина 1960-х рр. була пов'язана з потужним піднесенням революційних рухів і гострих соціальних конфліктів у Західній Європі та США. Загальний революційний страйк і студентські виступи паралізували Францію в травні 1968 р.; аналогічні події «спекотної осені 1969 року» відбувалися в Італії; у ФРН йшли виступи «позапарламентської опозиції». У багатьох містах – на барикадах, під час вуличних боїв і страйків – звучали критика стратегії «локальних війн» за участі США і гасла солідарності з народом В'єтнаму (The Vietnam War: Opposing Viewpoints, 1998, p. 25).

У США в 1960-х рр. розгорнувся широкий рух за громадянські права, посилювався страйковий рух. Восени 1964 р. у Каліфорнійському університеті в Берклі майже протягом чотирьох місяців не припинялися демонстрації, мітинги і страйки. Ліворадикальна американська організація «Чорні пантери», що виступала за права афроамериканців, піднімала збройні заворушення в негрівських кварталах американських міст. Однак найбільш численними стали антивоєнні виступи, що розгорнулися до кінця 1960-х рр. і об'єднали всі ліві та опозиційні течії. У пацифістському русі перепліталися інтереси різних соціальних груп, які об'єднувала спільна мета – опозиція до В'єтнамської війни. Серед активних учасників антивоєнного руху були доктор Бенджамін Спок, Роберт Лоуелл, американський поет, актор Гарі Беллафонте і Мартін Лютер Кінг-молодший (Kimball, 1990, p. 112).

Адміністрація президента США Л. Джонсона (1963-1969 рр.) боролася з антивоєнним рухом, посилюючи ораторів у школи та університети для ведення провальної пропаганди, однак це не принесло очікуваних результатів. Свого апогею антивоєнний рух досяг за президента США Р. Ніксона (1969-1974 рр.). У цей період в надрах антивоєнного руху в якості альтернативи офіційній з'явилася підпільна преса. Підпільні газети видавалися як в коледжах і школах, так і на військових базах. Одним із найбільш відомих підпільних видань був щотижневик «The Village Voice», створений Денном Вольфом, Едом Франчером і Норманном Мейлером у 1955 р. (Замоскин, 1987, с. 46). Його відрізняли вільні за формою, палкі і пристрасні журналістські матеріали. Після закінчення війни більшість підпільних видань зникли, проте деякі з них все ж залишилися. У питаннях висвітлення війни у В'єтнамі підпільна преса була надзвичайно успішною. За адміністрації Л. Джонсона вона зіграла ключову роль, змусивши його змінити політику США у В'єтнамі, а також наблизила кінець війни, внесла вагомий внесок у зниження авторитету Р. Ніксона після «Вотергейтського скандалу» (Ильинский, 2000, с. 47).

Значні втрати, які несли США у війні, небажання тисяч молодих людей йти за призовом в армію, щоб вмирати в далекій країні Південно-Східної Азії за незрозумілі їм завдання зовнішньої політики США, скорочення соціальних програм у результаті витрат на війну, жорстокість американських солдат проти мирного населення В'єтнаму – все це справило значний вплив на зростання антивоєнних настроїв. Якщо в середині 1960-х рр. антивоєнний рух складався головним чином із студентів, то до кінця десятиліття в ньому брали участь різні верстви населення, зокрема змінилося ставлення до війни робітничого стану, оскільки в призовні пункти потрапляли, насамперед, вихідці з робітничого середовища (Ильинский, 2000, с. 48).

Після того, як страшні подробиці трагедії в Сонгмі¹ стали відомі світу, антивоєнні рухи ще більше сколихнули американське суспільство. Війна почала сприйматися більшістю американців як злочинна й аморальна. За те, що трапилося в Сонгмі, так ніхто і не поніс відповідальності. Перед судом постав лише лейтенант Вільям Келлі, який вів себе зухвало на суді і заявив, що вбивати комуністів його обов'язок, але незабаром він був випущений на свободу за розпорядженням президента Р. Ніксона. Вище військове начальство, яке віддавало такі накази, взагалі не постраждало (Sagar, 1991, р. 84).

Якісним зрушенням у розвитку антивоєнної боротьби став активний протест проти призову до збройних сил, а потім і опір йому. Пройшли різні масові заходи, присвячені боротьбі проти призову, найбільш відомою стала конференція «Студентство, університет і заклик», що відбулася в жовтні 1966 р. у Нью-Йорку. Ніби відгукуючись на це звернення, в квітні, жовтні та грудні 1967 р. у ході багатьох масових антивоєнних демонстрацій молоді люди публічно спалювали свої призовні картки або повертали їх органам влади (В'єтнам в боротьбі, 1981, с. 85). Вони піддавали себе серйозній небезпеці, оскільки ще в серпні 1965 р. був прийнятий закон, відповідно до якого винні в таких діях або в підбурюванні до них засуджувалися до тюремного ув'язнення до 5 років. До літа 1967 р. у різних районах країни активно діяло понад 40 антипризовних організацій (Джованитти, 1981, с. 34-36).

До антивоєнних демонстрацій у масовому порядку почали приєднуватися ветерани В'єтнамської війни, що стало додатковою проблемою для авторитету американської влади. Тисячі американських солдатів у

¹ **Масове вбивство в Сонгмі** – воєнний злочин, скоєний американськими солдатами в сільській громаді Мілай в окрузі Сонтіно провінції Куангнгай у Південному В'єтнамі, яке отримало широкий розголос у світі 1969 р. під час війни у В'єтнамі. Як стало відомо, роком раніше військовослужбовці Армії США вчинили масове вбивство цивільного населення декількох сіл, що входили до складу громад Мілай та Мікхе, знищивши, за різними оцінками, від 347 до 504 мирних жителів. Багато жертв перед убивством були піддані американськими солдатами тортурам, а жінки – груповим зґвалтуванням.

військовій формі взяли участь у демонстраціях, які відбувалися восени 1969 р., найчисленніша з них пройшла у Вашингтоні 15 жовтня і зібрала 250 тис. осіб протестантів. У самому В'єтнамі багато солдатів одягали чорні нарукавні пов'язки на знак солідарності з антивоєнними демонстраціями у себе на батьківщині.

Відчуття безглуздості і безперспективності війни, значні втрати (у американський період війни у В'єтнамі з 1965 по 1973 рр. у боях загинуло до 250 тис. солдатів Південного В'єтнаму, понад 58 тис. американців загинули чи зникли безвісти) (Ши, 2023), тяжке матеріально-побутове становище солдат і ненависть до них місцевого населення значно впливали на психологію американських військовослужбовців (Паркс, 1972, с. 33). Наростаючими темпами йшла деморалізація солдат, яка спричинила розкладання армії. Дисципліна військових різко занепала, солдати відмовлялися виконувати накази або найчастіше робили вигляд, що їх виконують, часто невиконання наказів набувало «колективного» характеру на рівні окремих військових підрозділів. У 1969 р. армії США вперше довелося зіштовхнутися з таким явищем, як вбивство або напад на офіцера з боку підлеглих. Скоро це явище набуло масового характеру (Брекк, 2008, с. 112).

Важливими передумовами активізації масової боротьби проти війни у В'єтнамі стали широка дискусія з питань зовнішньої політики США, мілітаризація американського суспільства. На початку 1960-х рр. було опубліковано низку праць, автори яких висловлювали стурбованість із приводу зростаючої небезпеки виникнення міжнародного ядерного конфлікту, у зв'язку з появою руйнівних видів зброї масового знищення, а також сумнів щодо правомірності та практичної доцільності військового втручання США у Південно-Східну Азію (Фам Тхи Нго Бик, 2005, с. 60).

Масові протести проти інтервенції у В'єтнамі почалися відразу після початку масованих бомбардувань території ДРВ військово-повітряними силами США в лютому 1965 р. і відправки перших регулярних частин американської армії в Південно-Східну Азію. Уже в березні пройшли перші антивоєнні виступи (The Vietnam War: Opposing Viewpoints, 1998, р. 127). У квітні 1965 р. у Вашингтоні з ініціативи організації «Студенти за демократичне суспільство» відбулася 25-тисячна демонстрація. На першому етапі антивоєнного руху основну роль у наданні йому масового характеру відіграла участь студентської молоді: Студентського координаційного комітету ненасильницьких дій, організації «Молодь проти війни і фашизму» тощо. Була створена широка коаліція – Студентський мобілізаційний комітет за припинення війни у В'єтнамі. Майже у всіх університетах і коледжах діяли антивоєнні групи. Молодь внесла в антивоєнні виступи пристрасність і

напористість, додала їм яскравого емоційного характеру (The Vietnam War: Opposing Viewpoints, 1998, p. 128).

Першою нетрадиційною акцією, яка привернула увагу громадськості, був «тіч-ін»², організований 24 березня 1965 р. студентами та викладачами університету Мічигану в Анн-Арбор. Виступивши перед 2,5 тис. аудиторією, студенти і професори розкрили незаконний, загарбницький характер втручання США у В'єтнам. «Тіч-ін» в Анн-Арбор послужив сигналом до початку диспутів, які, «як пожежа, охопили кампуси по всій країні» (Kimball, 1990, p. 148). У травні вони відбулися в 50 університетах і коледжах. Їхні загальні результати, за свідченням одного з лідерів антивоєнного руху Д. Деллінджера, наводили жах на апологетів війни. Молодіжний протест став першим кроком на шляху створення масового пацифістського руху, «школою і джерелом радикалізації для цілого покоління студентів і більш широких кіл стурбованої громадськості» (Kimball, 1990, p. 149).

Продовжувала розширюватися соціальна база руху: в нього активніше стали включатися представники національних меншин і робітничого прошарку. У березні 1967 р. з'їзд Південної конференції християнського керівництва прийняв резолюцію, що вимагала зупинити війну у В'єтнамі. В липні того ж року з'їзд Конгресу расової рівності засудив цю війну як геноцид. В антивоєнних виступах брали активну участь члени організації «Чорні пантери», пуерториканської організації «Молоді боги», мексиканської організації «Коричневі берети».

Численні декларації та мітинги на захист В'єтнаму пройшли в багатьох містах США. У жовтні 1967 р. у Вашингтоні відбулася грандіозна маніфестація, в якій брало участь понад 150 тис. осіб – представників 47 штатів США (Замошкін, 1987, с. 65). Антивоєнні виступи «в'єтнамського літа» 1967 р. перепліталися з активізацією громадянської активності молоді. Кульмінацією став так званий «похід на Пентагон» 21 жовтня 1967 р., в якому взяло участь близько 200 тис. осіб. Ініціатором та організатором походу був Національний мобілізаційний комітет за припинення війни у В'єтнамі. «Похід на Пентагон» був однією з вищих точок антивоєнної боротьби, як за масштабами, так і за своїм впливом на широку громадськість. Демонстранти закликали солдатів оточити будівлю, брататися, хлопці і дівчата вставляли квіти в дула їхніх рушниць. У відповідь поліція застосувала сльозогінний газ і кийки, кілька десятків осіб були поранені, більше 600 арештовані, зокрема відомі громадські діячі доктор Бенджамін Спок, письменник Норман Мейлер, католицький священник Деніел Берріган. Біля стін Пентагону антивоєнний рух продемонстрував зростаючу масовість і організованість, а головне – готовність

² **Тіч-ін** – публічна дискусія в США та Великій Британії, на якій обговорюються актуальні, у тому числі суспільно-політичні проблеми.

до використання більш рішучих засобів боротьби. Вперше застосувавши метод масової громадянської непокори, він пішов по шляху «рішучого опору, а не пасивної незгоди або подачі петицій» (Замошкін, 1987, с. 70).

Таким чином, антивоєнний рух другої половини 1960-х – початку 1970-х рр. показав силу і можливості масового протесту проти американської стратегії «гнучкого реагування», ведення «локальних війн», привернув увагу громадян США і світової спільноти до прихованих справжніх мотивів цієї політики. З 1968 р., як свідчать дані опитувань громадської думки, проти продовження війни висловилося вже більше 50% американців, і з тих пір цей відсоток неухильно зростає (The Vietnam War: Opposing Viewpoints, 1998, р. 86). Війна у В'єтнамі (1964-1975 рр.) стала однією з найдраматичніших сторінок історії США ХХ ст., відчутним потрясінням для всієї американської нації, торкнулася кожного окремо і визначила долі цілого покоління шістдесятників, хіппі, бейбібумерів («baby-boomers»). ЗМІ зіграли одну з ключових ролей у формуванні громадської думки щодо війни у В'єтнамі. Піднесення масового руху за мир, проти продовження війни у В'єтнамі стало одним із серйозних факторів, що змусили Вашингтон піти на мирні переговори (27 січня 1973 р. було підписано Паризьку мирну угоду), а потім і на повне виведення своїх військ з Індокитаю.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Брекк, Б. (2008). Вьетнамский кошмар; пер. К. Бокова. М.: Эксмо, 247 с.
2. Вьетнам в борьбе: сб. статей; сост. Е.П. Глазунов (1981). М.: Главная редакция восточной литературы издательства «Наука», 255 с.
3. Джованитти, Л. (1981). Кавалер ордена Почета; пер. с англ. П.Н. Видуэцкого. М.: Воениздат, 136 с.
4. Замошкін, Ю.А. (1987). Общественное сознание и внешняя политика США. М., 280 с.
5. Ильинский, М.М. (2000). Индокитай: Пепел четырех войн (1939-1979 гг.). М.: Вече, 512 с.
6. Паркс, Д. (1972). Дневник американского солдата; пер. с англ. М.: Воениздат, 125 с.
7. Фам Тхи Нго Бик, Мосяков Д.В. (2005). Внешняя политика Вьетнама в годы Второй индокитайской войны 1964-1975. *Восток: Азиатские острова: история и современность*, 51-62.
8. Ши, Марк (2023). Війна у В'єтнамі 50 років потому: сім причин, чому США програли. URL: [https://www.bbc.com/ukrainian/features-65102977#:~:text=\(дата звернення: 15.03.2023\).](https://www.bbc.com/ukrainian/features-65102977#:~:text=(дата звернення: 15.03.2023).)
9. Kimball, J.P. (1990). To Reason why: the Debate about the Causes of US Involvement in the Vietnam War. N.Y.: McGraw-Hill, 355 p.
10. Sagar, D.J. (1991). Major Political Events in Indochina, 1945-1990. Oxford – N.Y.: Facts on File, 230 p.
11. The Vietnam War: Opposing Viewpoints (1998). San Diego: Greenhaven Press, 284 p.